

ՄԵԴՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ՊԱՏԱՐԱԿԱՆ ԵՄԵՆ 10 ՄԱՅ 1875
ՊԵՐՏ ԳԱՐԻ ԵՄ 1 ՎՈՐՆԻ
Պատարարութիւնը ընդունում են
հայերէն և օտար լեզուներով:

ԳՐԱԴԱՐԱՆԱՆ ԱՊՐԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՊԱՏԱՐԱԿԱՆ ԵՄԵՆ 10 ՄԱՅ 1875
ՊԵՐՏ ԳԱՐԻ ԵՄ 1 ՎՈՐՆԻ
Պատարարութիւնը ընդունում են
հայերէն և օտար լեզուներով:

ՄԵԴՈՒ Ձ 152 ՏՈՒՆԵՐԻ ՊԱՏԱՐԱԿԱՆ
ՎՃԱՐԱՐԱՆԱՆ ԱՊՐԱՅԻՆ 26-ԻՆ

ԹԻՎՈՒՆ 12 ԵՄ ԳԱՐԻՆԻ

Երբ խոսք է լինում մեր Հայ հասարակութեան մէջ տեղի ունեցած անընդհատ երկպառակութեանց, խռովութեանց, վեճերի ու կոխերի վերայ, սակայն միմեանք մեր հայ հայրենիքի մէջ էլ դժուարութեամբ հասկացողութեան, հայեցողական կողմէն: Սովորաբար այս տարածքներում լինում են հասարակական գործերի վերաբերութեամբ, այն էլ երկրեցեայ գումարների, ուսումնարանների, երեսփոխանաց և հողաբարձուաց խրատներների, սոցալ գործակատարութեան մասին: Առհասարակ այս վեճերի մէջ միշտ մեղաւոր են դուրս ելնում հինքը: Հինքը և նորերի մէջ մենք փորձում ենք մեծ և անանցանելի վեճեր ու անդունդներ, դժուար ենք սանդուղներ, որոնց ստորին աստիճանի վերայ դնում հինքին և մենք թառում ենք շատ և շատ բարձր աստիճանի վերայ այնպէս, որ միմեանք չենք էլ տեսնում շորերը շատ բարձր անցնելի մէջ են թռչում: Իսկ հինքը ստորագրող երկրի վերայ սողում: Պարզ է, որ ուր կայ այսպիսի տարբերութիւն այնտեղ չէ կարող համաձայնութիւն կայանալ, սեւ ասկանակ հետ չի հաշտվել:

Բայց արդեօք այս իրողութիւն է, չէ կայ այս կարծիքի մէջ չափազանցութիւն: Ուր պատերազմ կայ, այնտեղ կռուակ չի լինում: Երբ արդեօք այս իրողութիւն է, չէ կայ այս կարծիքի մէջ չափազանցութիւն: Ուր պատերազմ կայ, այնտեղ կռուակ չի լինում: Երբ արդեօք այս իրողութիւն է, չէ կայ այս կարծիքի մէջ չափազանցութիւն: Ուր պատերազմ կայ, այնտեղ կռուակ չի լինում:

ՅԵԼԻՆՏՈՆ

ԱՍՏՈՐԱՆ ԹՈՂՈՒԹԻՒՆ ԵՆՈՐԴԱՅՈՒՆ
(ՄԵԺ ԳՐԱՐԱՆԱՆ ՓԵԼԻՆՏՈՆ)

Աղտոնաբերութեան վերջին օրերը անցան, իսկ դուք դարձեալ թաղաւոր էք առաջնայ մեղքերի մէջ, վախճանում եմ, պարտքներ, որ սովորաբար դուք կը թողնեիք ձեր յանձնարարներն և չը շահուէիք մեծ պատիւ, չէիք խոստովանել ձեր սխալները: Ինչ որ վերաբերում է իմ անձին, ես մեծ պատիւ ֆելիստոսին մէջ որդեկաբար բերականացաւ խոստովանեցաւ իմ մեղքերն և խնդրեցի ձեզ թողութիւն չորհրդէ իմ բազմաթիւ սխալներու: Գայտնում եմ այժմ իմ չորհրդակալութիւնն ձեզ իմ թողութիւն տալու համար: Միայն պիտի խնայեմ, պարտքներ, որ ես թելեկտա Բազմաթիւ եմ, բայց պարտքքի մէջ մնալ չեմ սիրում, ուստի իմ պարտականութիւն համարեցի ձեզ մեղքերին էլ թողութիւն տալու: Բայց պիտեալով, որ դուք միշտ թողնում էք ձեր յանձնարարներն և սուրբ արտով չէք խոստովանում քանանային, ես հրապարակաւ կը յայտնեմ ձեր արարմունքը, որովս միայն հարաւորեալ աղտոնողութեան, որովս ցերեկոտ հոգիները, լուսնայալ կեցոտ մարդերը, և յայտնում միայն դուք իրաւունք կանանք ձեր մեղքերին թողութիւն տալու:

Ուրեմն յայտնում եմ, որ ես իմ շարժմ շարժանակ պատ պահեցիք, բայց պատ պահեցիք յատկապէս նշանակալից համար, միասակար է առաջնային համար, աւելորդ է հարուստների համար, ծիծաղելի է փոխադրանքների համար, ուստի մեր ժամանակ պատ պահեցիք աններելի:

Հինքի մէջ մենք բոլորովին այլ ենք տեսնում: Ի՞նչպէս մենք, անմիանալի բաժանման ժամանակ, այն իրողութիւնը, որ մեր ծնողները (հինքը), մինչև անգամ յետին արհեստաւորը, աշխատում են իրանց զաւակներին ուսումն և կրթութիւն տալու, այսինքն պատարաստուա նրանց գնումը իրանց թշնամի բանակի համար: Այս անհասկանալի է: Սովորական է տեսնել յետին չքաւորութեան մէջ եղող ծնողը, որ չունի անգամ հարկ օրհան պարկեր վատարկութեւ իւր բազմազան ընտանեաց համար և որ այնուամենայնիւ չէ համաձայնութեւ իւր որդեղ առանց ուսման և գրագիտութեան թողութիւն: Սենք տեսնում ենք, որ շատ և շատ յաճախ հինքը սիրով միանալով նորերի հետ դնում են նոցա առաջնորդութեամբ, չը խնայելով իրանց ժամադրութիւնը, մանաւանդ նրանք անհայտնային գործի համար, որին նոցա ձեռնադրում են եղած: Ասորայ երեւոյթ է Հայ ընտանիքի մէջ տեսնել անհամաձայնութիւն հետեւ հոր և նորանի որդու մէջ մի քանի հասարակական և կրօնական ձեւերի ձգողութեամբ չորտարբերուն համար: Բայց հոր գեղձահոյութիւնը աւագ որդու վարմանը դէմ արդեւ չէ ընտելւորում իւր միւս զաւակներին էլ նոյն ձանադարհով դարձնելով: Հայրը գիտէ, որ իւր կրտսեր որդին էլ պէտք է մեղադրեն իրեն համար սուրբ համարված աւանդութեանց դէմ, աւագ որդու նման, բայց և՛ այնպէս նա չէ արդեւ ընտելւորում նոցա զարգացման և ուսման, խոստովանելով իւր մեղք, որ որդին նորա կարծեցեալ թերութեանց հետ ունի և շատ ու շատ դժուար ու օգտաւէտ յատկութիւնը էլ: ուստի և շատ հար-

մեղք է համարվում և դուք էլ պատ պահեցիք աններելի մեղքի մէջ էք ընկել: Այդ մեղքի համար Աստուած ձեզ թողութիւն չորհրդէ:

Չէ որ անսպասելիան Հոռոմայ պատեր պահեցիք մեծ մեղք համարելով նրան կործանող կոնգրակ ուղարկեց, իւր անմեղանքին հրամայում մեր ժամանակակից կատողիկներին դժոխքից ազատեց: Բայց մի և նոյն ժամանակ հանդուգեալ հին կատողիկներին նմանապէս մեղաւոր սխալ համարեց, որ պատ պահեցիք իւր իրանց համար դժոխք են պատարաստել և պատ պահեցիք պատարաստ: Նորա պատարաստը: Այդ մեղքերի համար հին կատողիկներին Աստուած թողութիւն չորհրդեց:

Մեր եղբայրակից Հայ կատողիկները երկրպիւս և հաստատով պատիւ հրամանին հնազանդութեան և այն կատարելով Հայոց աւանդութիւնը մտաւայն: Բայց ով մտաւայն է Հայ աւանդութիւնները, նա պիտի մտաւայն և Հայ անունն և լեզուն, այն ինչ նոցա յանդգնում են իւրեանց էլի «Հայ» կոչել: Ես այդ մեղք եմ համարում և այդ մեղքի համար ՉՀայ կատողիկներին Աստուած թողութիւն չորհրդեց:

Մեր աղատամիտ և եղբայրասէր վրաց երկտարարները կազմում են գրականական և երաժշտական երկրջ: Բանում են այն ազգային աղօթքով, զարգացում են այն Հայերի չորհր-

դերում նա առանձին յարգանք և անհպանելի լուծ է հնազանդութեւ է իւր որդու կարծեք և հայեցողական: Այսպիսի հինքի և նոր սերնդի մէջ չենք կարծում որ անանցանելի անդունդ կամ աններելի անդունդ լինի: Այսպիսի միայն տարածելով հնազանդ անգամ պէտք է համարել: Ըստ որում աւելի պիտի նպատակ նա յարուցանելու երկպառակութիւն:

Չէր կարել արդեօք երկպառակութեան և բաժանման (հինքի և նորերի մէջ) յանդիմանք երկու կողմերին էլ մտնո հանելով մերձեցնել նրանց: Իսկ է, նորերը ուսումն ունին, բայց հինքի կողմէն էլ փորձառութիւն կայ և հալումն իրանց և իւրեանց զաւակաց վեճակը բարեկալութեւ: Եթէ մեր հինքը համար են, նորերի էլ մեծ մասը չափազանց նորանը են և այն ըստ մեծ մասին արտաքին ձեւերի մէջ: Եթէ հինքը չափազանց խնայող են, նորերից զատ երկու չորհրդի կանոնաւոր ընթացքը Այս թեւորութեանը նոր սերնդի մեծ մասի մէջ ամենօրեայ երեւոյթներ են: Սոքա են աղբիւրը երկպառակութեանց նորերի և մեծամեծ նորերի և հինքի մէջ:

Հինքի և նորերի մէջ մեծ վեճ և անանցանելի անդունդ կայ: միւս կողմէն էլ կայ նորերի մէջ: Բայց տեսնում ենք ամեն օր աւելի մեծ անհամաձայնութիւն, երկպառակութիւն և հալածումն նորերի մէջ: Ամենքը գտնում են, նոր ոյժերը պէտք է պաշտպանել, զարգացնել, և նոյն իսկ այդ բոլորը նորերը իրանց հայաձուլ են նոր ոյժերն ու աւագը և ուղեղ ուղղութիւնը:

Մենք կարծում ենք, որ մեր հինքն ու նորերը միմեանցից էլին հեռանալ: Եթէ նորերին էլ ըստ մեծի մասին պահա չը-

քով, որովհետեւ, ասում են, երբում էր կոյր Մայիսն Ն. անուով վարադուրի ետեւում և պ. Ազգաբնաւոր անուով երաժշտութիւն: Իսկ իրանք՝ մեր վրացի եղբայր զարգացնելով ժողովրդականութեան չորհրդով, կարողացավ ուսումնաւոր, որի բախանդակութիւնը չէր չորհրդակալութեան սա էլ մի անհոգի չորհրդ է: Ուրեմն Աստուած թողութիւն չորհրդեց:

Ասկայի դաւաճանքով բազմաթիւ Հայեր աւանդութիւն ծով են պահում և սովորանք մտնում մտնում: Շատ կոնգրակներ դրուցան, որ ծովը կարող են հաց ուտել, բայց Հայերը հաստատ մնալին իւրեանց աւանդութեան և հաց չուղարկելով՝ սովորեցին նոցա հանդիմանումն, որովհետեւ ազգը հաստատ է իւր հանդիմանք, թէ պատ պահեցի իրեղծերի համար է, թէ ամբանքով ծով պահեցի ու սովորանք մնալ մեղքերի բաւարարութեան նշան է: Այն ինչ լուսնայաւորութեւ բնական 40 տուն Հայերը, հակառակ ազգային ուղղութեան, համարձակութեան մտ 16000 ու, ուղարկելով սովորանքներին, յանդիմանում օգնութիւն հանցեց և մեծ ինչ աղաւթի շատերին, չը հետեւելով միւս հանդիմանների օրինակին, որ փողերը իւրեանց փողերի մէջ պահեցին: Այս ևս մեղք եմ համարում, պարտքներ, որովհետեւ 40 տունը անուով է այն, ինչ չէ անում հարկում հանգէս են տունը: Ես այս մեղքի համար Աստուած թողութիւն չորհրդեց:

Ասկայի դաւաճանքով բազմաթիւ Հայեր աւանդութիւն ծով են պահում և սովորանք մտնում մտնում: Շատ կոնգրակներ դրուցան, որ ծովը կարող են հաց ուտել, բայց Հայերը հաստատ մնալին իւրեանց աւանդութեան և հաց չուղարկելով՝ սովորեցին նոցա հանդիմանումն, որովհետեւ ազգը հաստատ է իւր հանդիմանք, թէ պատ պահեցի իրեղծերի համար է, թէ ամբանքով ծով պահեցի ու սովորանք մնալ մեղքերի բաւարարութեան նշան է: Այն ինչ լուսնայաւորութեւ բնական 40 տուն Հայերը, հակառակ ազգային ուղղութեան, համարձակութեան մտ 16000 ու, ուղարկելով սովորանքներին, յանդիմանում օգնութիւն հանցեց և մեծ ինչ աղաւթի շատերին, չը հետեւելով միւս հանդիմանների օրինակին, որ փողերը իւրեանց փողերի մէջ պահեցին: Այս ևս մեղք եմ համարում, պարտքներ, որովհետեւ 40 տունը անուով է այն, ինչ չէ անում հարկում հանգէս են տունը: Ես այս մեղքի համար Աստուած թողութիւն չորհրդեց:

Աստու է քանապէս, թէ աղաւ չէ Հայ կենը, թէ փախել են Հայ օրիորդները իւրեանց անկողնում, այն ինչ չէ օրիորդ տեսնել, իսկ հինքը մեր քաղաքի կուրսում հանգէս են դուրս գալիս Հայ կանայք ու օրիորդներ վերջին մոգանքով, սիրուն պարում են վալս ու լեզունկայ աղանակի պէս, համարձակ խոսում, դատում են թուրքի դուշի պէս, շատ

Մեր խաւարեալ թիֆլիսում յետադէմ օրի-

լինելն ճշմարիտ ուսումն և մանաւանդ իրենց լինել:

Յիշատի կրթութեան պահապանութիւն է, որ նոյն իսկ նորերը, որոնք նոյն աւագանի ծնուող են, այն ժամանակի որդիք են համարում, ներկայ պահանջներին հետեւող հալածում են միմեանց իրեն թշնամի խռովոտ են լինում իրար հասարակօգուտ դործողութեանց, ճիշտում են հրապարակը միայն իրանց թողնել: Ի՞նչից է առաջանում այս դրոյթները նորերի մէջ: Այս չէ ծագում գաղափարների տարբերութիւնից, որովհետեւ մեր հինքի և նորերի մէջ այն երկակայանք վեճը չը կայ: այլ սա մեր նորերից շատերի կատարեալ ուսման և դաստիարակութեան պահապանութիւնն է, որը հետեւանքներն են անհասարակութիւն, ինքնահաւանութիւն, բուռն կրքերի տիրապետութիւնն և այլն, որոնք միշտ խանգարել են հասարակական գործերի կանոնաւոր ընթացքը: Այս թեւորութեանը նոր սերնդի մեծ մասի մէջ ամենօրեայ երեւոյթներ են: Սոքա են աղբիւրը երկպառակութեանց նորերի և մեծամեծ նորերի և հինքի մէջ:

Եթէ աւելցնենք սոցա վերայ և շահաիրական ձգտումներն ունեց, աւելի հեշտութեամբ կմեկնվին երկպառակութեան մեծ մասի պատճառները: Եթէ նոր սերունդը վարդի խոհեմութեամբ և հեռաւորութեամբ իւր գործակատարութեան մէջ և պատուով դէպի իւր ընկերն ու հինքը—անտարակոյս և այս վերջինների կողմից զինգողութիւնն ու համակրութիւնը մեծ կլինի:

Այսպէս է հինքից մէկի բնութիւնը պենկից առաջացած երախացութիւնը առհասարակ բոլոր հին սերնդին վերաբերել:

որդին յանգնեցան հանդէս դուրս գալ թատրոնի բեմը, ներկայացնել թատերգութիւններ, ապրել երաժշտական երեկոներ, հողալ հասարակական գործերի մասին, զարթեցնել հարցեր բարեգործական նպատակաւ: Համարձակութեան այս անկ այն ժամանակ, երբ լուսնայաւորութեւ Գեորգիուրդի Հայ օրիորդները արհամարանք չը կողմնաւոր բարեգործական նպատակաւ: Գուրս գալ թատրոնի բեմը (թելեպա աղկալ չորհրդով մի աղալ երեկոյս և մի Գերմանուհի): Ուրեմն մեր անկողնի օրիորդները չհետեւելով կրքի եղանակին մեղք գործեցին և այդ մեղքի համար Աստուած նոցա թողութիւն չորհրդեց:

Գուրս ասում էք, թէ փառ են Հայերը, թէ բարեգործական հինգարկութեանց համար փառ են մեր հայրուստների մեղքները, այն ինչ չէք ուղում տեսնել, պարտքներ, որ մինչև անգամ Ախալցխայում գտնվում են մարդիկ, որոնք հասարակական տեղերում չորս հազար թղթախաղում ցրում են փողեր, իրանց ընտանիքը կուտարում քաղցած հասարակական խաղում համար: Իսկ մեր կրթներում հարկաւոր մարդիկ հազարաւոր մանկներն են հանում քաղաքից և առատուղիս գործ են դը: Դուրս ու հաստատում միմեանց, Ուրեմն այդ անկողնի մեղք էք գործել և այդ մեղքի համար Աստուած ձեզ թողութիւն չորհրդեց:

Աստու է քանապէս, թէ աղաւ չէ Հայ կենը, թէ փախել են Հայ օրիորդները իւրեանց անկողնում, այն ինչ չէ օրիորդ տեսնել, իսկ հինքը մեր քաղաքի կուրսում հանգէս են դուրս գալիս Հայ կանայք ու օրիորդներ վերջին մոգանքով, սիրուն պարում են վալս ու լեզունկայ աղանակի պէս, համարձակ խոսում, դատում են թուրքի դուշի պէս, շատ

Մէկի չափազանց կամակորութիւնն, անբարտաւարութիւնն ու անհնապաստանութիւնը չէ տալիս մեզ իրաւունք բողբոյն էլ նոյն յատկութիւնը յատկացնելու:

Այսպէս սխալ է այն կարծիքը, թէ անանցանելի վեճ կայ մեր հին և նոր սերունդների մէջ:

Եթէ հինքի կողմէն է հասկացողութեան պահապանութիւնը—նորերի ունեց կողմէն էլ կեղծ—արտաքին երոյթականութեւն է, առանց կատարեալ ուսման և դաստիարակութեան և կոյր հետեւողութեան արտք: Գանցանքը երկուստեք է:

ԱՊՐԱՅԻՆ

ՅԱՐԱՐԱՆ

Որպէս խոստացած էի, ահա հաղորդում եմ ձեզ, համաձայն ձեր հրաւերին, Ղարաբաղի մէջ աշխատող այն երկու անձանց պիտիք ազգասէր պատուաւոր քաղաքացի պիմեմք: Իզմիրեանց և ուսումնասէր Տ. Թամարայ կաճկահանց մասին, որ նուիրական պարտք համարած են իրանց բարեգործական ձեռնարկութիւնը: Սոքա փոքր Արիւսի սովորելի արեւակից եղբայր համար կառնեմք արտաւարական խոստովանեմք նուաճ մարդկային սուրբ պարտականութիւնը: Ահա գոհունակութեամբ սքալի յայտնում եմ ձեզ, որ նոյն ազգասէր անձինք ժողովին և Ղարաբաղի մէջ 1122 ուղղութիւնը իրաւամբ գովաստանութեան արժանի է լինելով հայրենասէր պարտն Արմեն իզմիրեանցը իւր ազգասիրական գործերով: Սոյն պարտքը էջմիածնայ հետ այն-

լու են խնամում օտար լեզուներ: Ժիմաղում են նաև յետադէմ Հայոց ու նոցա կուրսի լեզուի վերայ: Իսկ նոցա ազգաբնեւորները նայում են պարսկ ու խիտ գուգարմանում: Կետաւում են լինում ամեն շարժումներին, նայում են դէս դէն հնաւորութեամբ ու միմիարում օրը-տոտ աւում են: Ես լուսնայաւորութեւ աղջկանց համար, շատերի բաղդը հատի կու բայց ըլլա: Ներկայացնել են շատ շատ հարցը-նում են փոխանը օրըսն փող օժնի: Ուրեմն սխալվում էիք դուք ասելով, թէ մեր աղջիկերը չեն սիրում հասարակութիւն և չեն մասնակցում նորա հարցերում:..... Այդ ասելով դուք մեղք էք արել և այդ մեղքի համար Աստուած ձեզ թողութիւն չորհրդեց:

Գանի անգամ լուի եմ, թէ մեր մէջ չը կայ հասարակական կարծիք, որին պիտի հնազանդութեւն օրհպէս օրհնելին:..... այն ինչ այժմ լուսնայաւորութեւն էք, որ մեր կրթներում աւելի խրատութեամբ, աւելի ճշգրտութեամբ հետեւում են հասարակական կարծիքին քան թէ իւրեանց կանոնին, պատճառ: որ այնտեղից արտաքինում են մեղաւոր մարդոց, թելեպա կանոնը այդ չէ օրոշել: Ուրեմն մեղք էք գործել դուք խոսելով կրտսեղի մասին, և այդ մեղքի համար Աստուած ձեզ թողութիւն չորհրդեց:

Գուրս կարծում էք, պարտքներ, թէ քաղաքացին հին վարդապետը շատ զանազալ էր կատարում իւր գործերը, որի մասին չափազանց շատ խոսեցաւ և բազմաթիւ պաշտօնականներին, իսկ հինքը չէք ուղում տեսնել, թէ որքան արագ են գնում նոր Գեորգիուրդի գործերը: Գուրս այդ ասելով մեծ մեղք էք գործել և այդ մեղքի համար Աստուած ձեզ թողութիւն չորհրդեց:

Վ) հետևիլում մարտի 10ին մեծ հան-
 լիսով բաղին խաղաղի աղգաւեր Դանիել
 Դանիկի արձանը, որ 1849 թուին պաշտ-
 օնանց վհետեւիլը Աւստրիական զորքերից
 և զորանից յետոյ մեռու Փարիզում յե-
 լին չբաւորութեան մէջ իրրե խաղա-
 ան իւրով ժողովապետ Այլ հանդիսում
 ներայի կին աղային լուսաւորութեան նա-
 արար Բանդին կրրե թաղաւորի անձը
 իրկայայտող, Տերակոյտի և Աղլային ժո-
 ղի պատգամաւորները, խաղաղան շատ
 զաղաքների սինդիկատները, օտար աերու-
 ինաց հիւպատոսներ և ժողովրդի մեծ
 ամուլթիւն Այլ առիթով միջանի
 նաւոր ապիցան, որոնց մէջ աւելի նշա-
 ւաւոր էին վհետեւիլի սինդիկի ձաւոր և
 րանապիական յայանի պատմաբան Արի Փար-
 իկի ձաւոր, որ նա արտասանեց Ֆրանսի-
 ական պաղապատաւորների կողմից: Անդիկի
 սակով պէտք էր կարծել, որ Մանիկի հա-
 լաւ բարքը չէր կարող համապատասխան
 ինը յեղափոխական վոլթորիկներին, բայց
 պերկանայ սերը կարող է ամենախաղաղ
 բարոն էլ համարձակ զննու որին անկէ:
 անիլը իւր քաղաքական պաշտպանու-
 ինար վրից ինչպէս խաղաղի պատիւը,
 անար և նորա անկախութեան սկզբունքը:
 ր Մ. Փարիկի հրապարակելուց կրկին
 սու ծածանել Աւստրիայի զորապետ, Մա-
 նը հաւաքաւ զնայ Փարիզ, ուր նա
 րծ զրեց իւր բոլոր դըմը, որ կարողանայ
 րը բերել Ֆրանսիայի զաշահելութիւնը
 խաղաղի համար և միաւորէ խաղաղան
 զղաքների ժմենացից անշաղկաւ դըմը
 սիլոյական ասն զրօշակի ներքոյ, որ խա-
 ական թերակողու անխաղաղութեան և մի-
 թեան ներկայացու զին էր հանդիսանում:
 անիկ մեռելով՝ թողեց իւրեանից
 սու պաւտութեան, հայրենականութեան
 աղաքամանաւորութեան լանկաղին ժա-
 աննուրութիւնը: Վհետեւիլից ընդունելով
 ղ ժաւանդութիւնը կրպտանա Մանիկի
 ժաւանդութիւնը և կարող են
 աղաղ խղճմանաւորը նայել այն յիշա-
 ակարանի վերայ, որ կանգնել է Նւր-
 ան խաղաղան աղին աղգաւորի հա-
 րը: Արի Փարաէլը յիշելով այն ժա-
 սիցութիւնը, որ արին Ֆրանսիական բա-
 կանները և Մանիկի կուսակցիները նորա
 աղման ժամանակ Փարիզում և նորա
 րկովից Մնայի տակիրց իւր հայրենիքը
 սպաղիկուր: Ժամանակ 1868 թուին, նը-
 ասեց, որ այն համակրութեան կապը, որ
 զուցց կապում էր խաղաղան Ֆրանսիայի
 ետ, Մանիկի շնորհիւ աւելի ևս ամրա-
 ցեցեաւ: և թէ նա Ֆրանսիայի հիւրասի-
 րութիւնը վարձաւորեց իւր մեծ ինքնաշո-
 րութեամբ և հայրենաց սիրով, որոնք
 կար էկան Ֆրանսիային իւր թշուառու-
 ինաց տարկներում:

